

מכונת אמנות

נועה גלזר, "צלפחד" (קטע) צילומים: עוזי צור

או רמעה, שאם רוכנים לגובה הרצפה אפשר לראות את האור מצדה השני. אפשר להבחין בגיאולוגיה של האפורים השונים המרוכבים בעומק המאסה הזאת העומדת בין הגולמי לפיסולי, בין המעוגל לזוויתי.

עבודה נוספת של גלזר הובצת על הק"ק רעק היא "תוכנית קרח" - עבודה תיאטרלית כמעט, כמין אתר פולחן מוקטן, כמודל של מוזב המוקדש ללבנה. על משטח רחב ומלבני של נייר-פרגמנט הצמוד לרצפת הבטון בדו"ג מת עננים בשמי חורף או שככבת קרח דקיקה על פני אגם, מונח מלבן קטן יותר המאונך למלבן הרעק, בימה של ברזל יצוק (המחליד כבר פה ושם) שבירה האחד יצוק גרם מרד"גות המוביל אל משטח הבימה, משטח משרען היורד מהפאה שבה יצוקת המדרגת אל הפאה הגרית הנוגעת בפני העננים או הקרח. בימת הפולחן מופנית אל הרעק, שצורת הירח

"אל תעצור את הריקוד", ג'ריה Tempo Rubato, יפו

הו "ריקוד" המתחולל מדויק ומוקצע ל פני חלל הגלריה כולו, נצמד לרצפתו של החלל הנמוך ממפלס הרחוב, כמקוה מים, מקי זה אור, ואז מנסה להתרוסס לתרומי תיקרתו הנישאה, "נאחו" בלובן הקירות. זו תערוכה קבוצתית המתפקדת כמעט כמכונת-אמנות, שכל מרכיביה השונים ואמניה השונים מת"חברים ופועלים כבכונות של מנוע אחד. זו תערוכה הפורשת לפני המבקר בה את משנתה הלא כתובה של הגלריה הסובבת סביב איוו משוגית מסוגפת קמעא, הנעה מן העששווי אל איוו מודרניים מוקדם יותר, עם איירלו ודיגות אל המופשט ואל גניעות קודרטיביות. שם התערוכה לקוח משירו של בריאן פריי, "אמא אומרת - אל תעצור את הריקוד - להיטוף מבעד לעולם הסובב וסובב - אמשך לנעו ולא אמות". אמא גם אומרת באתו שיר, ש"היפוי צריך להיות עמוק יותר מעודך". וכאן גם אולי טמוי יופיה של האמנות; צריך להיות עמוק יותר מהעור החיצוני; לגעת בקרביים אך במקרה זה בלי לפגוע בשלמות העור.

אות העבודות המעניינות בתערוכה היא המאסה הגולמית-כמעט של נועה גלזר - מאסה מרוכבת ואפלה כחור שחור הכוללת כמעט את כל הארבעה על פניו. גלזר פיסלה כמעט ונועת קיפול של שני חצאים שנסגרו זה על זה וכלוא בשחור מאנחה בצורת סיפה

השלם משתקפת במשטחה, חתוכה ומשוקעת בו כמתכת אליחלה, ועל פני עיגולה המר שלם טיפספה האמנית שעוהו רותחת כמפת כוכבים רחוקים עוד יותר. זהו פסל בעל יופי מדויק, מדויק ופואטי, העשוי מחומרים מנוגים, רים, שהארעי והחולף מכתים בו את פני המוצק והנצחי לכאורה.

כנגד זה מרחפת על הקיד הפנימי עבודה נוספת של גלזר, "צלפחד", הנראית כשלר של גוף הליקופטרי שרוף המנסה להינתק מכובד המשיכה ונצמד אנכי אל משטח הקיר, מט המשיכה נצמד את פי מה נויסו לעלות לארץ לים שוימרו את פי משה נויסו לעלות לארץ המונבטת כטרם עת, ובנותיו החכמות זכו ביי רושה, כמתת היצירה. כנייהם, ככיר גובה או ציר אורך לתערוכה כולה, העבודה "חיפה" של רז גמא - פסל שהוא כמין תל חזירות מודרני ורב יופי - מחוזה מרומות לבורגנות החיפאית של פנכה. שנכנסים לחלל מדרחוב, העין נופלת על אשר של וילון בהיר הנופל ממרום התקרה כמעט עד לרצפה, סוכר לא סוכר את יתר החלל שמאחוריו, מחלק אותו, ומסכיב לחלקו התחתון נבנה שלר של מוזב עשוי קורות עץ ארוך בהיר ומוקצע, שבמלבן פיאתווי החריד גמא, במסילות שנחשוש בעץ, לחותת וכוכית שקופה, מדרחוחים ריתמיים משתנים, שאפשר להסיטם כחלונות של בית אניו. בלאורך הקורה העליונה הפונה אל הפתח, הצמיד האמן שורה של תב"ליטים קודרטיביים יצוקים בבטון - שכוכבים וכתוחם מנוגדות לקלות ולבהירות של יתר הכרטיבים. האם התבליטים הם שרידים של בניין שנהרס, או האם נוצרו זה עתה, אוצרים בגופם קודרטיביות מודרניסטית סימבולית של ישראל שלפני 67. אולי העבודה היא מחוזה למופת האדריכלי והעיצובי של מגירות דגו, שמפוסלים בהן אלמנטים של ים וספנות, מסחר ותעשייה וכפות דקלים. מכל מקום, הפסל כולו, כיחידה אחת נהירה ומורכבת, מצליח ללכוד את רוח המקום הזמן שלהם הוא מרמז. "פאול שלא במקומו (לטאה נוטה על צירה)" של סוזנה מ. וינפרילינג, הוא התגל"מות האסטטיקה המושגית במלוא יופיה העשיר ודרוה: כפינה הרחוקה שמאחורי "חיפה" שוב על הארץ לוח שחור ובשירי של חומר סינטיטי עמו, ששחורו בוחק כנגד לוכן מתרוסס מעט עליו, חלקו החרוק הצמוד לפינה מתרוסס מעט מדריפה, והילת אור יריקס קרה וחוצנית בר קעת וקורנת מתחתיו מעניקה לכובדו ושחורו אשליית ריחוף בדיוני. על הפינה הגרית, בין השחור הבלועני ללובן הרצפה, מונח כמריק אייפיי-שול מוקרן בלופ מחול של מדרוות שקופות וסדרוריות, יפהות העמעקים - נגי"עיה של ריאליות הוויה המשלימה את התצפ"האסטטיקטי.

יוצאי הרופן בתערוכה הם צמר ציוריה היפים עד מאוד של ליטל לביכהן. הציורים עשויים שככות שקופות של צבעי שפן המת עבות קמעא פה ושם, שהאמיים כמו השטיחה והשיקה אותן במגבים עזרים, ותננה לאור הבר לחלחל מבעדן. "ציור גת 2" נהמה כמין קטקומבה חצי מוקששת מוקפת מאסה של אפלה רקח, רבת גוונים ותנועה, ומריקעית הנומחה משולת גופה מופשטת, וכוכרית יותר, החותרת אל העפר שזמנה באה. "ציור גת 1" נהמה לק"פסולה הנוצרת את ליכתו הצבעונית של עולם שהופשט, הברוע באור שקיעה אחרונה.

The Reptile Man זהו השם שסלי קיימבל קרמברג נתנה לעבודת הווידאו שלה, ואפשר לשמוע את קרקוש ונבו של הנחש המנסה להפנט את קורבנו באונגוטופיאה של המלה הלועזית, קרקוש הנעדר הממלה העברית ומצדיק במקרה זה את השימוש בשם הלועזי. אין זה איש-נחש כי אם אשה-נחש - חוזה הנחש שהיו לאחת, מפתה, מהפנטת, את אדם בנג'רין קרקסי. קרקס נשי, שבו אשה נועצת חרבות נייעו ועירות מסכיב לפטמתה לקול הצלפות שוט, ומכסה את פניה כקעקועים עד שתחוויה נועלמים. היא חובשת על פניה לסת של רוב, היא אשה גומי.

כעבודת הווידאו, שעיקרה תקריב נייע של ראש האמנית, היא הרביקה על פניה עש"דוח'עניים של בנות בגללים שונים. מדי כמה שניות, ראש הדומם מתעורר לחיים ונרעד בתנועה רפטילית הרוטטת מהפנים אל החוץ, וצבא האיטונים השחורים מקרקשים בברעות עור-השרץ שבו הן כלואות. את הריאליות אוטם משני עברי ראשה בר בדוגמת מעוינים, כבגדרו של ארלקינו הליצן מהקומדיה הריאטרה, כחלק מהחוויה הקרקסית. והי עבודה הסטודת את שלות הצופה המתמסר לה. על הרצפה בחלל הסמוך מוטל הגשל שקרמברג השילה מאחוריה: נשל גופה ופניה הרושמים על רצועת נייד מתפתלת מוכסה קשקשים מחודרים, ורשום גופה ופניה המזר דיים גם על מצע מיטת הפאקיר שבצקה החלל. על הקיר שגמולו מתוחה רצועה אופקית רציפה של נייד שלאורכה חולפים אל ספור פעמים, בלולים אלו באלו, באשלייה של תנועה רפטילית, פניה של קרמברג הרושמים כטושים מבעד למגורות נייד, רסיסי פנים הרוטטים מתערעו התנועה המפרקת אותם מבפנים. את התערוכה המרתקת אצרה יעל קיני בגלרית הקיבוץ בתל-אביב.